

Ptujski grad

POKRAJINSKI MUZEJ
PTUJ-ORMOŽ

Prispevek za rubriko Radia Ptuj »Kulturni kaŕipot«, četrtek, 2. 4. 2020, ob 19.50

GOSPODJE PTUJSKI, Srednjeveški vitezi, graditelji in mecen

Med plemiškimi rodbinami visokega in poznega srednjega veka z ozemlja današnje Slovenije zasedajo izredno pomembno vlogo gospodje Ptujski, v slovenski zgodovinski zavesti premalo poznani sodobniki grofov Celjskih in grofov Goriških. Čeprav so bili prvotno samo ministeriali salzburških nadškofov (*ministeriali so srednjeveški nesvobodni plemiči, ki so za svoje gospode opravljali vojaške, upravne in dvorne službe*) in uradno vedno samo upravniki Ptujskega gradu, so se že od svojega začetka uveljavili kot ena najodličnejših rodbin celotne Štajerske in občasno tudi na širšem območju Srednje Evrope.

V več kot tristoletni zgodovini rodbine (od leta 1131 do leta 1438) so ji vojaški uspehi, posedovanje številnih in obsežnih gosposčin ter načrtne poroke omogočili sodelovanje v visoki politiki, vpliv na gospodarski razvoj, gradbeno dejavnost in naročanje dragocenih knjig. Dandanes le še malokaj spominja na nekoč tako mogočno rodbino. Ohranili so se le pisni viri ter gradovi, samostanske in cerkvene stavbe, ki so jih gospodje Ptujski ustanovili in s finančnimi sredstvi sodelovali pri njihovi gradnji. Poleg Ptujskega gradu jih naj omenim le nekaj, bližnjih, kot so cerkev sv. Jurija na Ptuj, dominikanski samostan na Ptuj, minoritski samostan na Ptuj, grad Ormož, grad Vurberk, komenda v Veliki Nedelji in Marijina cerkev na Ptujski Gori.

Vsekakor pa ne smemo pozabiti na nagrobnik Friderika IX. Ptujskega, ki je bil zadnji v moški liniji rodu in je umrl 6. januarja 1438. Upodobljen je kot vitez v oklepu, s praporom in mečem, ob njegovih nogah pa sta grba gospodov Ptujskih, borlski s sidrom in vurberški z zmajem. Obkroža ga napis: *Leta gospodovega 1438 na dan Sv. treh kraljev je umrl plemeniti gospod, gospod Friderik iz Ptuja, vrhovni maršal na Štajerskem. Naj mu bo Bog milosten.*

Nagrobnik, ki velja za enega izmed najkvalitetnejših poznogotskih nagrobnikov na Slovenskem, je nekoč označeval grobnico gospodov Ptujskih v ptujskem dominikanskem samostanu, danes pa je vzidan v ostenje pritličja Ptujskega gradu.

Vabimo vas, da na Radiu Ptuj spremljate rubriko »Kulturni kaŕipot«, ki je na sporedu od torka do petka ob 19.50 uri. Prihodnjič bomo govorili o škotskih lastnikih Ptujskega gradu, grofih Lesliejih. Vse prispevke objavimo na spletni strani muzeja www.pmpo.si